

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1'25	id.	id.
Fora.	1'50	id.	id.
Estranger.			

Un número 10 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Libertad, 31

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s'emetin a la Redacció, se'n donara compte en lo 'Setmanari.

Any 5ⁿ

Dimars 3 de Maig de 1898

Núm. 211.

AVIS IMPORTANT

Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca

Aquest Centre ha traslladat lo seu domicili, desde'l dia primer de Maig, a la Rambla de la Libertad, número 31, según.

Lo que s'ha saber als socis, a totes las agrupacions y societats catalanistas y a les demés persones a qui puga convenir tenirne conexement.

Al mateix local han quedat traslladades la Administració y Redacció de LO GERONÉS, lo que fem present als senyors suscriptors, als anunciadors, y als Directors de periódichs de cambi, esperant se servirán remetre en lo successiu a la nova direcció les publicacions que ns envian.

Gerona 1 de Maig de 1898.—P. A. de la J. D. Lo Secretari, JOAN VINYAS Y COMAS.

DISCURS

del President de la «Unió Catalanista» D. Antoni Gallissà en l'acte de descobrir la lápida dedicada al Bisbe Morgades.

Excelentíssim é Ilustríssim Senyor: la Junta Permanent de la «Unió Catalanista» s'complau ayuy en portar a cumpliment un acort pres en los dias memorables de la solemne consagració d'aquest Sant temple, pera perpetuar las patrióticas paraulas que, en aquell acte, fa fe més ardenta y l més legítim entusiasme feren brollar de vostre cor generós.

Los que prengueren aquest acort be comprenian la importancia de la obra per vos realisada al tornar a la Verge Santíssima son antiquíssim trono en la casa payral de Catalunya, y ls anys desde llavors transcorreguts han descobert més clarament encara l simbólich sentit d'aquesta restauració.

Be' ha pogut compendre la «Unió» aquest sentit. Al seguir sa tasca ab incansable zel, en tots los àmbits de Catalunya tota, a tolas las portas ha trucat per despertar lo dormit esperit de la terra. Sols li han respost las que tancavan encara l caliu del passat, sols l art las hi ha obrilas de bat a bat també.

Quina altra cosa son aquestas pedras sino historia y art vivents, ab la vida ardorosa de la fé? Qui dirá més alt que aquest Sant temple ressortit del ras de terra, que la nació catalana no es pas morta encara? Y per qué s'han clos y sagellat per vostra mà ls sepulcres de comtes y d' abats fundadors d' aquella nació, si no es per significar que Catalunya l'ha ohit a la fi l clam de patria que a tothora sortia de llurs bocas badadas?

Si, Excelentíssim é Ilustríssim senyor, be vos ne podeu ab justicia alabar d' haver treballat per fer restaurar l esperit de Catalunya y be ns las heu mostradas las virtuts que han de fer revivre las venerandas tradicions de nostra terra, y no ho heu fet aixó sols en aquesta obra que tants y tants esforços costá, sino que, extenen la vostra activitat incansable a tots los ordres de la humana cultura, heu fet pujar lo nivell intelectual de Catalunya.

Diguho, sino, l vol que ha pres la predicació en la nostra llengua que ab vostre bon exemple y ab vostra autoritat tant y tant haveu fet creixer. Diguho l encoratjament que a tothora donau als que conresan las lletras catalanas, y parli més alt que res l incomparable museu episcopal que puden avejar las ciutats més cultes del mon, y que ha con-

vensut de catalanisme a tants artistas y a tots als qui com ells las conviccions los hi han d' entrar pels ulls.

En aquest museu la Catalunya industrial d' ara, tant esvanida ab sos productes híbrids, pot apendre, que son passat li donará moltas lliçons encare.

En son lloch y a son temps la Unió vos ha donat testimoni de son agrahiment per cada un d' aquestos multiplicats esforços y are que per vista d' ulls vos contemplém ple de vida y salut, per tots ells vos ne doném novament testimoni.

Certament podriau morir content si atenguesseu tant-sols a la vostra obra que es gran y meritoria, més Deu nostre Senyor no ho permeterà pas encare. Estém atravessant dias calamitosos y Ell que s' complau en allargar la vida al qui es única esperansa nostra en la present tribulació, al Santíssim Pare Lleó tretze, també s' complaurá si a més altas cosas no l té destinat, en mantenir molt temps encara en lo cor de Catalunya, en la seu dels Olivas, a son ministre, ja que tanta y tanta confiansa tenen en ell los catalans y tant d' amor li portan.

No sabem pas que sera de Catalunya en los nous conflictes; més no duptém tampoch de la misericordia de Deu.

Y are prou parlar en nom de la Unió, que aquí no puch deixar de portarhi, encara que tant indignament com la primera, altra representació, la dels admiradors y continuadors de las tradicions artísticas de Catalunya. En aquest lloch y en nom d' ells vuy fer homenatge de respecte y amor a la memoria dels Rogents. ¡Tots dos morts! Lo pare, nostre mestre carinyós que ns ensenyá a estimar la terra estimantne son art. Encare m sembla véurela la seva venerable figura aquí, a Frontanya, a Poblet, a Tarragona, per tot arreu hont se trobés una pedra d' aquesta fesomia románica lant de casa, tant nostra.

En Francesch, l amich y company estimat que dedicá sa joventut d' artista a aquesta casa. Vulga la Santa Verge al un y al altre premiarlos las sevas bonas obras.

Y vos, Excm. é Iltrm. Senyor, no ho duptéu: heu ajudat a posar los fonaments d' una nova escola artística catalana plena de respecte al passat y d' entusiasme, y no será aquesta l arma més fluixa dels nostres combats. Per aixó l autor d' aquest monument commemoratiu, aquí present, com fervent adepte qu' es d' aquesta escola, ha volgut representar en lo combat de Sant Jordi ab lo drach la lluyta del bé y del mal. En aquest combat contra ls ja seculars mals de Catalunya vos seguirem los catalans. Qui sab! Rotser aquí a Ripoll hi torni a ressonar lo nostre erit antich: «Sant Jordi, Santa María».

REFLEXIONS SOBRE UNA PROVATURA

II

Segons l' examen que n ferem en l' article anterior, la provatura realisada en lo districte de Vilafranca ha ensenyat que l catalanisme posseheix, en grau molt superior a tota altra causa y partit, los elements principals d' una bona acció electoral; puix las faltes que en aquell assaig foren comeses, ó que s' notaren, totes son facilment esmenables, y, una d' elles, la referent a la ausencia de representacions organissades en los centres de població, va desaparexent depressa, per virtut de la activitat y acort ab que la Junta de la Unió Catalanista promou la creació d' agrupacions locals.

També s' despren de la provatura de Vilafranca que l catalanisme, subiectivament tant ben disposat pera llançar-se a las eleccions, a fora de ell no ha trobat sino un obstacle: la pressió administrativa. No pas que no n hi hagi d' altres, sino que aquestes ó son petits entrebanchs, ó s' reduhexen a aquell.

Mes aquest obstacle de la pressió administrativa, es tal, que la seva importancia domina tot el problema; de tal manera que, en lo punt en que ns trobém de les nostres reflexions, podém formular aquest en los termes següents: Si l Catalanisme té medis de triomfar d' aquest obstacle, pot anar a provar l' éxit en les eleccions; del contrari, dexisho corre y cerqui camins de esperansa per altres indrets. Igual que nosaltres, si be en forma diferenta, plantejaven aquest problema ls electors del districte de Vilafranca, qui deyen als nostres companys: — Diguéunos que hem d' agafar les armes pera defensar lo que prediquém y ho farém desseguida; però no ns demanéu que votém contra l recomanat del Alcalde y del Secretari, porque açó es volguer fer mort de cunjill. —

Si en aquest punt tenim rahó, com pensém tenirla, es de capital importancia pera l Catalanisme examinar y resoldre si té ó pot tenir medis de lluytar ab confiança contra l' obstacle de la pressió administrativa.

Per la nostra part hem provat de fer aquest examen; mes, com que ns faria allargar massa aquesta materia l reproduhirlo, no mes ne resumirén las conclusions:

Cal tenir present que no s' tracta d' evitar que los Ajuntaments influhexin en les eleccions. De lo que s' tracta es: primer, de que la orientació d' aquesta influencia sia determinada per los mateixos Ajuntaments, lliurement y ab consideració no mes als sentiments é interés del comú, y no imposada per gent estrangera y en interés solament de mires polítiques; y, segonament, de que, en tot cas, los Ajuntaments usin la seva influencia ab medis dignes.

Reduhida a exos dos obgectius la aspiració que, en aquest punt, ens sembla práctica, creyém que l Catalanisme pot assajar alguns medis de realisarla. Aquets medis els tenim ja indicats, part en l' article anterior, y part en altres que dedicarem a la materia d' eleccions. El Catalanisme, a cópies d' adoctrinar a la gent ab una propaganda activa y sobre tot oral, y d' organisarse en totes las poblacions d' alguna importancia en forma del tot allunyada de la forma cassinesca, pot influir de valent en que ls vehins dels municipis portin al Ajuntament gent honrada y administradora; mediant quines condicions ni l' Ajuntament ni ls pobles han de temer, com ara, als representants del Estat y del govern. Se ns pot obgectar que, fins y tot si açó succehia, el govern trovaria prous medis de traure ls Ajuntaments honrats y administradors sotstituhintlos per altres disposats a servirlo posant a favor dels seus candidats totes las forces de la administració municipal. No ho neguem y nos fem carrech de que la cosa es grave; però ns sembla que si ls governants havien de fer açó en moltes poblacions d' un mateix pays, la qüestió ja s' presentaria ab tota una altra cara, puix en materia de vexacions governamentals imposa més respecte l número que no pas la intensitat; de manera que, si, ab ocasió d' unes eleccions, havia de sospendre l govern unes quantes dotzenes d' Ajuntaments posats pe ls respectius pobles y per aquests ben vistos, perillaria de que la paciència dels pobles fes el bót, y als governs que s' estilen en l' Estat espanyol, sense forces propies y ab lo sol sosteniment d' una representació política de comedia, no ls hi convé que hi hagin enfadaments gayre estesos entre la gent de sa casa.

També podria assajar el Catalanisme, com a medi d' anar contra la pressió administrativa, aquell que l' altre dia indicavam, de constituhir una Junta ó Lliga de defensa qui respongués a las consultes dels vehins dels municipis sobre materias relacionades ab la administració, en tots sos ordres, y ls amparés quan cas ne fos. Al Catalanisme no li fallen elements pera intentarho, y tenim grans confianças de que, per més d' un concepte, la indicada institució portaria resultats de importancia. Aquest medi, no obstant, se toparia ab una dificultat no pas petita: La pressió administrativa que, en la esfera municipal, hem vist exercirse en lo cos electoral, obra també sobre las representacions del Estat, y singularment sobre aquelles qui tenen confiada la

aplicació de lleys y reglaments. Açó entrebancaria bon xich la acció de la Junta ó Lliga de defensa.

Es possible que hi hagin altres medis. Nosaltres no'n sabem veure cap més; però 'ns fora molt grat que algú vingué a augmentar la nostra llista tant migrada. Mes, hem de fer una advertència: Podria ser que 's tractés de senyalar, com a un dels medis que cerquem, la autonomia dels municipis, que, més ó menys ampliada, reclamen alguns partits, entre ells el silvelista, qui serà poder. No podríem acceptarlo en la nostra llista; la rahó es aquella que inspira 'l programa catalanista, y que han expressat repetidament tots los descentralisadors clarvidents y de bona fe: que tota descentralisació administrativa, sense la companyia de la corresponent descentralisació política, es necessariament estéril pera 'l bé que 's busca, y agravadora dels mals que per ella voldrien gorirse.

Mentres la nostra llista no sia enriquida, hem de reconèixer que 'ls medis que podem assajar pera donar a la acció electoral del Catalanisme forces superiors a les del gran obstacle de la pressió administrativa, son poch, difícils y de resultat duplós.

Aquí hem de fer present que tractém del assumpto en sa generalitat; puix poden oferirse, y hem d' esperar que s' oferiran casos en que, per virtut de la concurrència de circumstancies especials, la lluyta sia facil al Catalanisme y 'l éxit molt probable ó segur. Mes açó, d' allí ha de venir.

La conclusió a que 'ns ha dut 'l' examen de la provatura de Vilafranca no es gayre pera encoratjar al Catalanisme en lo camí de les eleccions. ¿Qué hi fa? Aném refent la ànima de la patria catalana; adoctriném al nostre poble y defensémlo; fem reviure en ell la conciencia y els sentiments, que ha ensopit la seva llarga esclavitut; secundém, ab ensenyances amoroses y ab exemples, les lliçons que, a flingantades y ab arruïnament y misèries, li donen y li aniran donant els amos despòtics y estúpids de la Espanya... si 'l nostre poble torna a ser catalá, a pensar y a sentir com a catalá, dexéulo fer que ell ens dirá com y de quina manera vol trencar sos lligams pera tornar a ser un poble lliure y honorat.

Anant ó no a les eleccions, el Catalanisme ha de fer aquesta feyna; y no es pas curta ni facil.

N. VERDAGUER y CALLIS.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 27 d' Abril. (2.ª convocatoria).— Reunits 5 concejals baix la presidència del Alcalde Sr. Boxa, prengueren los següents acorts després de llegida y aprobada la acta de la sessió anterior:

1. Continuar vuyt dias més sobre la taula la proposició presentada per la Comissió de electricitat y la distribució de fondós pel mes pròxim.

2. Declarar prófugo al xicot Francesch Corredor y Aulet.

3. Aprobar lo dictamen de la Comissió de consums en el quin se proposa que 's tingui en compte lo demanat per alguns vehins de que 's trasladin los felats fins a 'l' extraradi.

4. Cridem la atenció de nostres llegidors sobre 'l' avis insert en la primera plana. Lo cambi de local del Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca y 'l de la impremta en que 's confecciona aquest Setmanari, ha ocasionat lo retràs en la sortida del present número, falta que esperém nos pensarán los nostres suscriptors.

5. Acompanyada d' un atent B. L. M. del senyor Governador, hen rebut una Circular de La Junta Provincial de Gerona para el fomento de la Suscripción nacional que sentim no poder insertar íntegra per la falta d' espay y que té per objecte principal la constitució de Juntas locals pera 'l' augment de dita suscripció, a quin fi dona les instruccions següents:

1.ª Formarán les Juntas locals; lo Rector més antich, que serà 'l president, 'l arcalde, los gefes de les forces del exèrcit y de la armada ahont n' hi hage, lo Jutge de primera instancia ó municipal, lo metge titular, un primer contribuent, lo mestre de més categoria, los presidents de les associacions mercantivoles y agricolas si n' hi ha, un mestre d' oficis, y 'l obrer més vell.

2.ª Les Juntas locals procurarán ab tot empenyo fomentar la subscripció nacional pera atendre al augment de la marina y als gastos generals de la guerra, servintse de los medis que son recte patriotisme 'ls hi aconselli.

3.ª Los presidents de les Juntas locals remeterán al president de la Junta provincial tots los donatius que recaudin, a fi de ingressarlos en la forma que aquesta té establerta.

4.ª Quan algun donant destini a un objecte especial lo seu donatiu, lo remetent ho advertirà; en cas de no ferho, lo producte de la subscripció s' aplicarà als fins generals de la mateixa.

5.ª Pera que puga publicarse en la llista que surtirà en lo *Butlletí Oficial* de la provincia, los remetents detallarán

la procedencia dels donatius, a menos que 'ls donants vulgan mantenirla secreta.

Gerona 30 d' Abril de 1898. — *Lo President*, Tomás, Bisbe de Gerona. — *Lo General Gobernador*, Francisco Pérez Clemente. — *Lo Gobernador Civil*, Fernando Soldevilla. — *Lo President de la Audiencia Provincial*, Antón Pinazo. — *Lo Delegat de Hisenda*, Rafel d' Eulate. — *Lo President de la Diputació*, Marián Bassols. — *L' Arcalde*, Antón Boxa. — *Lo Director de la Sucursal del Banc d' Espanya*, Rafel Suárez del Villar.

— Lo dia de Sant Jordi, patró de Catalunya, se va celebrar a Ripoll una solemne festa, ensemps religiosa y patriótica, collocantse en una urna d' alabastre de Besalú les cendres de Rodolf, fill de Jofre 'l Pelós, abat que fou d' aquell monastir y més tart Bisbe d' Urgell, y destapantse la lápida que ha fet esculpir la *Unió Catalanista*, en cumplimiento d' un acort pres a Ripoll en reunió pública de commemorar las paraulas ab las que 'l senyor Bisbe de Vich sintetisá al consagrar la Basílica restaurada, lo que ha d' esser 'l ideal de tots los que volém refer a Catalunya.

A la festa assistiren lo senyor Bisbe de Vich, la Junta permanent de la Unió, los Confreres de la Confraria de Sant Jordi de Ripoll y moltes persones significades del catalanisme.

En altre lloch d' aquest número publicuem lo bell parlament del senyor Gallissá, president de 'l «Unió», en l' acte de destaparse la lápida aludida.

— Ab assistència de quasi be totes, las autoritats, y ab lluhiment extraordinari, se celebrá diumenge passat a Barcelona la quarantena festa dels restaurats Jochs Florals, essent elegida Reyna de la festa pel senyor D. Antoni Borri y Fontestá, guanyador de la Flor natural, la senyoreta doña Maria Permanyer. Los autors premiats han sigut los següents, a més del ja citat: D. Guillem Tell y Lafont, don Anicet de Pagés y de Puig, D. Adriá Gual, D. Joan Manel Casademunt, D. Ramón Casellas, D. Alfons Damians y Bancells, D. Lluis Via, D. Jaume Boloix, D. Joseph Gudiol, D. Francesch Ubach y Vinyeta, D. Enrich Prat de la Riba, D. Joseph Sorribas y Riera, D. Ramón N. Comas y D. Arthur Masriera. Rebin tots ells la nostre enhorabona.

— Tenim una satisfacció en consignar que D. Miguel Borrell, propietari de la hermita de Sant Miguel de Solterra en les Guilleries, nos ha escrit una carta queixantse de les apreciacions fetes pel nostre apreciat colaborador D. Anton Busquets y Punset en un article publicat en lo número 187 d' aquest setmanari, respecte al abandono en que 's troba dita hermita, y, sincerantse d' ell, diu: «Després de varias reparacions fetes de mon peculi particular per privar de que 's perdés tant preuhada joya, en una de les moltes visites fetes a nostre poble per lo gran conservador dels monuments de la nostre terra y ardent catalanista lo Illm. Sr. Dr. Don Joseph Morgades y Gili, parlant de dita hermita y condolguentnos de sa decrepitut, vaix pensar que lo millor per sa conservació era posarla baix 'l amparo de Nostre Santa Mare de la Esglesia. Per dit motiu varem comensar ab lo senyor Bisbe, 'l il·lustrat advocat Sr. Martorell y algunas persones que en aquest moment sento no recordar, a redactar les condicions baix les que se feria la cessió del terrenó pera la reedificació y engrandiment de dita capella ab los annexos necessaris pera la comoditat dels visitants; una volta fetes les condicions se firmá una escriptura privada, que se elevará a pública tant prompte se vulgen comensar las obras... Dit document está a disposició del Sr. Busquets per lo que li convingui, axis com de tothom.»

Queda servit lo senyor Borrell, y cónstili que tant lo senyor Busquets com nosaltres tenim una veritable satisfacció en poguer fer constar los seus bons desitjos, com la tindrem més encara lo dia que pogan durse a felis terme, com es d' esperar del patriotisme y religiositat d' ells y demés persones qu' intervenen en l' assumpto.

— Formant part de la «Biblioteca agrícola popular», acaba de publicar D. Joaquim Aguilera la obra *Teoría y práctica dels adobs*, quina materia tracta ab la competencia que per tothom li es reconeguda. La obreta elegantment impresa en la tipografia de «L' Avenç» está escrita en catalá, en llenguatge clar y concis al alcans de tothom.

Recomaném la seva adquisició a tots los agricultors ab la seguretat de que hi trovarán moltes ensenyances útils, com se comprén desseguit tenint en compte los següents capítols que conté aquest interessant llibre:

«Elements que las plantas assimilan del ayre. — Modo com las plantas assimilan per medi de las arrels las substancias fertilisants de la terra. — Propietats físicas de las terras conreables. — Constitució química de las terras conreables. — Causas de esterilitat de la terra conreable. — Estudi de las substancias fertilisants d' origen orgánich. — Adobs vegetals. — Substancias minerals que serveixen d' adob. — Fosfats, sals potássicas y calcáreas. — Adobs dits guanos minerals.»

Agrahim al Sr. Aguilera lo envió que 'ns ha fet de un exemplar de la obra.

— Hem rebut alguns números de *Le Patriote*, periòdich que veu la llum a Paris, que s' ocupa ab molta atenció del conflicte pendent entre Espanya y 'ls Estats Units. En ell hi colobra nostre país D. A. Vinardell y Roig.

— Ha sigut elegit per unanimitat senador per la provincia eclesiástica de Tarragona lo Illm. y Rat. Sr. Dr. D. Joseph Morgades, Bisbe de Vich.

— Hem rebut lo núm. 7 de la Revista quinzenal de Arts y Lletres que ab lo títol de *La Alhambra* se publica a Granada.

Aquesta publicació ha comensat a escampar la llevor del Regionalisme per la hermosa Andalusia. Végis lo que diu

al donar compte dels periòdichs y particulars que han felicitat a la Revista per haver emprés aquella tasca: «Contant ab simpatias y amistats carinyosas, ab fe en el pervindre y amor inquebrantable a aquest hermós terror, continuarem nostre treball en defensa del Regionalisme andalús, tal volta remey eficassissim pera lo defalliment en que tota Andalusia, inclús la mateixa Sevilla, ha vingut a caure.» Unim no'tra felicitació a las moltes que té rebudas, no dubtant que segunt per aquest camí, s' engroixirà lo número de regionalistas en aquella comarca.

— Ab rahó se queixan los periòdichs locals del augment que han tingut los articles de primera necessitat. Hora seria de que las autoritats prenguessin alguna mida.

— Nostre amic D. Juan Vila y Forns, ha obtingut en la Exposició de Lyon gran diploma d' honor per 'l' aparató elèctrich «Fénix», de sa invenció. Rebi per aquesta nova distinció nostre enhorabona.

— Los exámens ordinaris en las Universitats, Institutos Escuelas especials y normals, s' han adelantat aquest any, comensant lo dia 9 de Maig.

— Ha sigut nomenat canonge de nostre Seu lo Reverent D. Aleix Llorens, familiar del Sr. Bisbe.

— La jove esposa de nostre estimat consoci 'l' advocat D. Joseph Loperena, ha donat a llum ab tota felicitat una nena. Rebin sos pares nostre enhorabona.

— Ha mort a Llagostera D. Lino Esteve y Rosa, pare polítich de nostre consoci D. Martí Adroher, Director de *El Correo de Gerona*. Acompanyém a nostre amic y familia en lo sentiment.

— Lo dia 25 d' Abril morí 'l germá Miguel Taberner y Babot, superior feya molts anys de la comunitat de Germans del Hospital de la Provincia, al quin havia servit ab zel y activitat, merexentse la consideració y simpaties tant dels malalts com de la generalitat de les persones que 'l tractaren. ¡Deu lo tinga al Cel!

— Lo Governador civil, fent us de las atribucions que li concedeixen las disposicions transitorias dels Estatuts dels Col legis de metges y farmacéutichs de poch creats, ha nomenat las juntas directivas d' un y altre Col·legi en la forma següent:

Col·legi de metges: *president*, D. Joseph Pascual y Prats *vocals*; D. Joseph Ametller; D. Narcís Llach; D. Joseph Fuster, D. Felip Sánchez, D. Narcís Riera y D. Francisco Vinyas.

Col·legi de farmacéutichs: *president*, D. Joseph M.ª Pérez y Xifra; *vocals*; D. Joaquín Coll, D. Agustí Garriga, don Ernest Vivas, D. Eliseu Palou, D. Ferrán Vinyas y don Francesch Roca.

— Diumenge passat se verificá en la hermita de la Mare de Deu de Gracia, del termé de Lloret de Mar, 'l' aplech ab que cada any s' hi dona principi al mes de Maig.

L' hermita de la Verge está situada en la partida anomenada de Sant Pere del Bosch, lloch bellissim, poblat de suros. L' aplech d' aquest any, ha sigut extraordinari per celebrar-se al mateix temps 'l' acabament de les obres ab que 'l' ha embellida y decorada la esplendidesa d' un devot, per destaparshi una creu de terme y un padró que novament s' hi ha construït y benehirshi una bandera catalana, en la que hi ha brodada la imatge de Sant Jordi, patró de Catalunya, que d' avuy endavant serà la senyera qu' onejará en les professons del Santuari.

La festa tingué un caràcter totalment catalá; predicá en el ofici Mossen Jaime Collell, se cantaren los goigs antics de la Verge novament correctgits y després se benehí la Creu de terme y 'l Padró, cantantse en son fonament un pergami commemoratiu y un número de cada un dels diaris y revistes que 's publican en catalá. Se cantá un himne, se tiraren tronades y s' engegaren coloms missatgers.

Sentim moltíssim no haver pogut concorre a tant lluhida y catalana festa y més encara que les circumstancies qu' han retrassat la sortida d' aquest número hagin privat a Lo GERONÉS, de figurar, com se 'ns havia demanat y agrahim, entre 'ls periòdichs depositats en los fonaments de la Creu.

— UN DICCIONARI ÚTIL. — Hem rebut la visita de las primeras entregas del *Diccionario de l' Administració de Espanya*, que publica *El Secretariado*, de Madrid.

Ab lo simple follet dels esmentats quaderns, es veu facilmente que la obra es d' utilitat indiscutible y de gran profit pera tots los amants de nostre administració.

En dit Diccionario s' insertan las lleys íntegras y las Reals ordres y Circulars que interessan a l' Administració municipal ó als Ajuntaments; y seguidament, ó sigui després de las disposicions legals, van los formularis pera portar a cap lo servey que 's recomana, resultant ab aixó un gran estalvi de treball pels Arcaldes, Secretaris y demés funcionarios y una no escassa facilitat pera la interpretació de las lleys.

Aquesta obra que aventatje a las demés similars en lo que 's refereix a formularis, s' obrirà pas, perquè ademés de la gran ventatja d' ésser molt útil, la acompanya la bona impressió, 'l bon paper y la economia.

— Lo dia 25 d' Abril complí un any de la reunió a Gerona de la Assamblea de la Unió Catalanista pera proclamar de las disposicions arbitrarias é injustes preses contra alguns dels orguens de les nostres idees en la premsa, per part dels llavors governants, que 'ns titllaren d' anarquistes perquè sosteniem la aplicació a les colonias dels principis del Catalanisme. ¡Quanta diferencia de l' any passat ab ara! Avuy s' han admés pel govern molts d' aquells principis, y quasi tothom regoneix que si no han produhit beneficiosos efectos ha sigut precisament per no haverlos aplicat y aplicat més aviat, quan encara si era a temps. Per

...no es avuy ocasió propicia de parlar-ne. No podem prescindir, no obstant, de commemorar tant grata fada i d'enviar, en nom de tots los catalanistas geronins, un afectuós recort de germanor y de solidaritat á tots los nostres companys de causa que ab aquell motiu foren nostros hostes.

Passada la hora de les manifestacions inofensives dels ciutadans, y de les expansions naturals del patriotisme ab motiu del comensament de la guerra ab los Estats Units, ha arribat la hora dels qui per deber ó per voluntat obren y callen.

Lo primer qu'ha cridat la atenció general á Espanya y á fora d'ella ha sigut la falta de preparació pera la guerra d'una y altre de les parts beligerants, qu'ha fet que's passassin vuyt dies sense succehir cap fet de ressonancia.

A Cuba, fora d'alguns canyoneixs sense resultats práticos, les conseqüencies de la declaració de guerra han quedat reduhides fins ara al bloqueig més ó menos efectiu d'una part de les costes de la illa y á l'apressament de gran nombre de barcos nostres mercants, molts dels quals s'hauran de tornar ó tindran d'esser declarats mala pressa si's vol complir ab lo que demana la justicia y el dret internacional.

En cambi á Filipines, que era 'l punt ahont erem més fets, los Estats Units s'han aprofitat de la esquadra que ab previsió dels successos havian concentrat á Hong-Kong, han forsat la entrada de la badia de Manila, y en un ó més combats han destruhit quasi bé tots los barcos que allí teniem, molt inferiors en forsa ofensiva y defensiva als de la esquadra que 'ls ha atacat. Les pèrdues per una y altre banda no's conexen encara ab exactitut: les nostres han sigut grans y doloroses, havent lluytat los nostres marinos com á valents, fins á sacrificar los barcos y la seva vida. Mentres escrivim aquestes ratlles, se diu que la esquadra enemiga ha efectuat un desembarch, qu'ha destruhit Cavite, que bombardeja Manila y qu'ha tréncat la comunicació telegráfica.

L'esquadra espanyola que hi havia á Cabo Verde ha marxat, se suposa ab direcció á Cuba, preparantse 'ls nort-americanos pera barralshi 'l pas. Tant de bo tinga millor sort que la de Filipines! De tots modos sós medis de combat son majors y pot lluytar ab nostres enemichs ab més igualtat de condicions.

L'efecte causat en lo país per la desgracia de Manila ha sigut gran é intens. La gent de seny pensa y reflexiona, y está cada dia més disposada á fer tot lo possible per la salvació de la patria. Los esbalotadors y cridayres, al contrari, en aquestos moments anguniosos s'entregan á recriminacions, donan la culpa de lo succehit als qui s'ols los n'hi correspon una petita part, y ab la fressa qu'arman y ab les sevés amenasses fan perillar la tranquililitat interior d'Espanya, avuy més que may indispensable. Madrid ha sigut declarat en virtut d'axò en estat de siti, y, si la massa del país no posa enteniment, es possible que aquesta mida s'hagi d'extendre á altres provincies.

Per la nostre part, en les presents circumstancies considerem altament criminal y antipatriótica tota tentativa de perturbació del orde públich.

— LA SUSCRIPCIÓ NACIONAL EN LA PROVINCIA — L'Ajuntament de La Escala ha acordat suscriures per 200 pessetas. La capta que va ferse en aquella vila ab el mateix obgecte, produhi 536'30 pessetas.

Los empleats d'aquesta Delegació han acordat contribuir cada mes ab un dia de sou mentres duri la guerra, lo que representa 310'05 pessetas cada mes.

L'últim diumenge d'Abril tingué lloch á Sant Feliu de Guixols una gran manifestació, recullintse pera la suscripció nacional 3.000 y pico de pessetas.

Los empleats de l'Aduana de Pot-bou han ofert dos dies de haver.

Lo Claustre de Catedràtics de l'Institut ha acordat contribuir ab un dia d'haver cada mes mentres duri la guerra, y obrir una suscripció entre 'ls alumns.

Lo Administrador de Loterías de Banyolas D. Geroni Bartra, contribuheix ab 25 pessetas y el Catedràtic don Narcís Xifra ab 50.

Los Administradors de Loterías d'aquesta Ciutat, D. Carles Martínez y D. Eusebi Simó, han contribuhit ab 100 y 50 pessetas respectivament.

L'Administrador de Loterías de Figueras, D. Francesch Faig, contribuheix ab 25 pessetas.

En lo Teatre de Figueras s'ha celebrat una funció en la quina s'ha recaudat per la suscripció nacional 2.200 pessetas.

Jaume Figueras.	3'00	»
J. M. X.	3'00	»
Manel Burch Solanich.	3'00	»
Un Olotí.	2'50	»
Ferriol Cibils.	2'00	»
Francisco Babot.	2'00	»
Joseph M. Fabrellas.	1'00	»
Francisco Geli.	1'00	»
Rafel Corominas.	1'00	»
		556'75

SECCIÓ LITERARIA

LOS CARAMELLAYRES DEL SANT ROSER

Lo jorn era hermós, atractiu y rialler; lo sol començava de llençar sos raigs, encisant la nostra comarca; lo rossinyol estoneta ha que rellava en l'hortet darrera casa y jo, atret per son joliu cant, havia deixat el llit y m'estava en ma tauleta d'estudi fantasiejant un himne á la gaya Primavera; quan la véu carinyosa de mon amich l'Agustí Santamaria venia á convidarme per anar á seguir las masias del afráu cantant los goigs del Roser y recullir l'almoyna que de bona voluntat nos donavan la bona gent. Coneixedor de mos gustos y admirador de mon cor de poeta, lo bon paborde de la santa Confraria, venia á donarme un gust. Vaig calçar-me las lleugeras espadenyas y agafant lo garrot, fiu via vers lo punt que m'indicaren ahont trovi, entre altres, á una pila de companys de ma infantesa, que m'reberen afables y ab vivas mostrás d'apreci. Allá's féu la tria y divisió de las collas; á mi m'tocá anar ab bons companys com lo jove poeta Rovira y Coll, en Godayol y en Santiago Ripoll, tots afectats á las bellas galas de la naturalesa, que brollavan arréu per aquells rierals y ubagas que seguian plens d'entussiasme avassallador. Arréu la flayre de violers eus embadalia; la lliroya començava de daurar las ginestas. En tant que pujant las costas y serradas sentiam barrejat ab lo dels aucells, lo cant del Roder; la vida arréu brollava, vessant de llum y cántichs de sublim poesia. Al arribar á una masia, donat lo Deu vos guard, començavam los goigs, qu'escollavam embadalits los bons pagesos, sobretot la maynada; vejentse també á l'espigada mossá, afanyosa de sentir las corrandas que cors juvenívols devian endregarli:

Vostres goigs ab gran player
cantarém Verge María.

Com gosava mon cor allavors; un nou mon ens trasvalcava 'l cor; y seguian cantant:

Ja planta dins vos senyora
lo Roser molt exel-lent
quant vos féu mereixedora
de concébre'l purament.

Bon punt finiam; ja la mestressa ó la noya gran cubrian de blancas tovallas la taula, omplintla de nous, figas, pá, vi... es á dir abundosa beguda que 'ns refeya del cançament; allavors entre mossada y trago, eixian las corrandas que feyan gosar á las noyas, que vermellenas y rialleras 'ns allargavan l'almoyna. Aixís anavam seguint las masias assenyaladas y la cistella s'anava omplint d'ous y cansalada.

En tant, avançavam cami, descubriam nous oritzons y adollavan en mon cor un goig suau replé d'encisadora poesia aquellas sencillas notas dels goigs, ens atreyan á tots y brollavan dels nostres llavis plenas de dolcesa:

Quan los Reys devots sentiren
del Roser la gran olor
ab l'estrella junts partiren
per adorar lo Senyor.

Maná Vostra Senyoria
que 'ls freres predicadors,
de la vostra confraria
fossins instituhidors
y aixís ells 'han infundada
obehint vostre voler.
Dignament intitulado
Verge y Mare del Roser.

En mitg de sa sencillesa serva un perfum de dolça poesia, que atrau als creyents: dava bó veure á la santa gent de pagés com sns enrotllava escoltantnos embadalits, vessant de joya. Santas costums dels passats, que 'n despertéu de recorts dins lo cor dels velléts que apoyats en llur bastó 'ns surten á escoltar! Deu fassa que 'l vent corruptor del secle no las marfideixi com altres que ja no 'ns encisan.

A mitg dia 'ns deixarem caure á una rica Masia, ahont ab los altres caramellayres, que havian corregut la part contraria, ens hi esperava també fumant, damunt la taula, la cassola de l'arrós y demés plats que 'ns posaren lo ventre á ló. Aquell dinar era poétich y casulá, sens els cumpliments de regla en altres de ciutat ahont un s'hi véu travat. Aquella sencillesa y bona voluntat 'ns agradá de debó. Bon punt haguérem dinat, nos tornarem dividir y 'ns posarem de nou en marxa, cambiant de companyia. A las sis de la tarde tornavam entrar al poble, reunintnos en casa 'l paborde ahont sens servi un excel·lent sopar, regnantli la animació qu'es de suposar, no faltanhi al final brindis y discursos encaminats tots á la prosperació de la santa costum de las caramellas. Mon cor gosava de veras y no poguent aguantar més, aboquí mas impresions de tot aquell dia felis, que ab ansia espero 'l del vinent any. Tots los companys roberen ab mostrás de ver afectis mas paraulas,

com las de mon amich Ignaci Rovira; y las finals del dig-ne paborde Agustí Santamaria, que 'ns commogué ab sas consideracions sencillas.

No acabá tot en aquell dia, l'endemá al eixir de Missa matinal donarem lo vol pel poble, cantant los goigs de la Verge, acompanyats de dos violins y un acordeon, deixant per la despedida la casa Rectoral, ahont ens obsequiaren ab una brena animada.

Beneytas costums dels passats! que dolças me sòu! Las que ja han passat, ab son recort ens fan pendre part en las que quedan encare, saturadas d'una flayre benehida.

ANTON BUSQUETS Y PUNSET.

Sant Hilari Sacalm 15 d'Abril de 1898.

AYRADA

Vents com besadas
dolsas ventadas
sentia arréu,
entre donzellas,
floreas bellas,
goig del cor meu.
Passant enrera,
fent devantera
y á frech de bras,
com suaus onadas
que devagadas
privan lo pas.
passan hermosas
visions pasmosas,
visions d'amor;
sas miradetas
y rialletas
son vents pel cor
que reb ayradas
y ja endebadas
cerca 'l repós:
qu'es la ferida
dolsa punyida,
mal amorós.

L'he arplegada
la bona ayrada
lot passejant:
flor que 's gronxava
quan passejava
'nava mirant.
Flor joguina
de primavera
d'hermós encis,
llensant miradas
enamoradas
des que m'ha vist,
s'ha fet senyora
desde' aquella hora
de tot mon cor:
sento anyoransas
sento frisansas
que son d'amor.
Jo malalteixo;
si no m'hi queixo
me moriré:
podrá curarme
volent aymarme,
jo la veuré...
Si ella m'escolta,
demá tal xollá
seré felis.
La bona ayrada
será tornada
dols paradís.

ARTUR GIRBAL Y BALANDRU

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del die 30 de Abril

Especies	Mesures	Pessetes
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	27'00
Mestall	»	24'
Ordi	»	9'00
Ségol	»	22'00
Civada	»	9'00
Besses	»	17'
Mill	»	14'00
Panis	»	14'00
Blat de moro	»	14'00
Llobíns	»	10'00
Fabes	»	14'00
Fabó	»	15'50
Fassols	»	40'00
Monjetes	»	34'00
Ous	Dotzena	0'90

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Dissapte 30. — Sta. Catarina.
Diumenge 1. — S. Felip.
Dilluns 2. — S. Anastasi.
Dimars 3. — Sta. Creu; Sta. Antonia.
Dimecres 4. — Sta. Mónica.
Dijous 5. — La conversió de St. Agusti.
Divendres 6. — S. Joan ant. p.

QUARANTA HORES

Avuy se troban en la Iglesia de les Beates

Establiment tipográfic de Paciá Torres.
Conselloria, 9.—Gerona

SUSCRIPCIÓ

Iniciada per la patriótica Associació Catalanista de la Costa de Lleuant á favor dels pobles perjudicats per los darrers convulsos de la comarca que representa, y especialment per Tordera que 's dels qui més desgracias hi han ocasionat.

Girona.		
Suma anterior.		391'75 plas.
Donat. Dr. D. Ramón Font y Miquel.		25'00 »
Donat. Dr. D. Joseph Alier Camprodon.		5'00 »
Donat. D. Joseph Ribas y Plaana.		2'50 »
Donat. D. Joan Pascual Puigvert.		2'00 »
Donat. D. Lluís Palahi.		2'00 »
Donat. Planas Flaquer y C.ª.		100'00 »
Donat. Lluís Terradellas.		5'00 »
Donat. Joaquim Botet.		5'00 »

SECCIO D' ANUNCIIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA A BARCELONA Y FRANSA

De Gerona a Barcelona

	Mati	Tarde
Correu.	6:48	
Càrrega.	10:37	
Omnibus.		3
Ràpit.		5:09

Los trens correus y omnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de càrrega de 3.^a y el ràpit de 1.^a y 2.^a classes.

De Gerona a Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8:39	
Càrrega.		12:43
Mixte.		5:40
Correu.		7:35

Lo tren omnibus porta cotxes de 1.^a, 2.^a y 3.^a, el de càrrega y mixte 2.^a, 3.^a y el correu 1.^a y 2.^a classes.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS A GERONA

De Gerona a San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Janjol y Agost)	5:09	
Correu.	8:54	
Mixte.	11:44	
Mixte.		3:22
Correu.		5:35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classes.

De San Feliu a Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4:32	
Mixte.	7:30	
Correu.		12:44
Mixte.		2:50
Tren de banyistes (Janjol y Agost)		5:40

LÍNEA DE OLOT A GERONA

De Salt (Gerona) a Amer

Núm.	Mati	Tarde
2.	9:40	
4.		3
6.		6

Tots los trens portan cotxes de 2.ª y 3.ª classe.

De Amer (Gerona) a Salt

Núm.	Mati	Tarde
1.	7:40	
3.		4
5.		4:30

ORDINACIONS

Pera Banyoles a las 9 y 11 matí (correu) y a las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y Casa Jandreta.)
 Pera Cassà de la Selva cada mixta hora (Pont de Pedra.)
 Pera Olot a las 11 matí (correu) y a las 6 de la tarde. (Fonda del Centre.)
 Pera La Bisbal a la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa, voltas d' en Rosés.)
 Pera Anglès, La Selva i Amer, a las 10 matí (correu.) Hostal de Miquel Boix. (Plassa del Gra.)
 Pera Salt tot lo matí fins a las 6 de la tarde. (Pont de Pedra.)

Gran éxit en moltíssimas families d' Espanya

La gran sopa Purés marca Baget-Reus

Recomanan son us totas las eminencias mèdicas del mon, per ésser la més agradable, econòmica, alimenticia y mes facil de digirir. Ab l'ús constant d' ellas se consegneix mes facilitat en la digestió, fomenta la bellesa física y presta al cos un marcat caracter de lleugeresa y galanura. Lo poder nutritiu necessita de una materia associada en los aliments y aquesta se troba en las sopas de PURÉS MARCA BAGET, que mantenen nostres humors en un saludable estat d' alcoholitat que nos preserva del reumatisme, gota, diabetis y demés dolencias originals.

Las clases, avuy posadas a la venta son: Puré de passols verds. — Puré de fabas. — Puré de lletias. — Puré de fassols. — Puré de flor de arroz. — Puré de flor de civada. — Puré de flor de sigrons turrats de Font de Saucó y la gran «salsa universal».

PREUS DE VENTA

Un paquet que val pel públic un ral, produeix de 7 a 9 plats de sopa y un paquet doble, que val dos rals, produeix de 15 a 17 plats.

- PUNTS DE VENTA EN AQUESTA CAPITAL
- Don Benet Massot. — Plassa del Marqués de Camps.
 - Ramón Lladó. — Carrer de Barcelona, núm. 7.
 - Antoni Guarmouer. — En Francisco, 4.
 - Llorens Massà. — Remblé
 - Emili Andrés. — Sta. Clara, 4.
 - Sebastià Alsina. — Mercaders, 20.

Representant exclusiu en la Provincia:

RAMÓN GISPERT. — GERONA

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygu Minòxima vegetal pera tenyer lo cabell. No te rival en lo mon, perquè a més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se usa en dita perruqueria.

3, Carrer de l'Argenteria, 3, entresol
GERONA

Son tinturas superiors las que en Máximo fabrica: tenyintse ab elles, senyors un vell, troba sense esforços dona jove, guapa y rica.

Tintura ABISINIA instantánea

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION
BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL **15 000.000** DE PESETAS.
Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.
Capital assecurats desde la fundació de las C.^{as} fins al 31 Dbré 1897: 203.-80,352'95 »
Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.332,881'61 »

Delegat general en la Província
Joseph Coderch y Bacó
Agents en la Capital
Toribi Corominas — Vareis Boadas

LO GHERNÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SACOMARCA

Administració: Rambla de la Libertat 31

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

150 pesseta trimestre	
0'10 id.	
1'25 id.	
1'50 id.	
2'00 id.	
2'50 id.	
3'00 id.	
3'50 id.	
4'00 id.	
4'50 id.	
5'00 id.	
5'50 id.	
6'00 id.	
6'50 id.	
7'00 id.	
7'50 id.	
8'00 id.	
8'50 id.	
9'00 id.	
9'50 id.	
10'00 id.	
10'50 id.	
11'00 id.	
11'50 id.	
12'00 id.	
12'50 id.	
13'00 id.	
13'50 id.	
14'00 id.	
14'50 id.	
15'00 id.	
15'50 id.	
16'00 id.	
16'50 id.	
17'00 id.	
17'50 id.	
18'00 id.	
18'50 id.	
19'00 id.	
19'50 id.	
20'00 id.	
20'50 id.	
21'00 id.	
21'50 id.	
22'00 id.	
22'50 id.	
23'00 id.	
23'50 id.	
24'00 id.	
24'50 id.	
25'00 id.	
25'50 id.	
26'00 id.	
26'50 id.	
27'00 id.	
27'50 id.	
28'00 id.	
28'50 id.	
29'00 id.	
29'50 id.	
30'00 id.	

CORREUS

Entradas		Sortidas	
Madrid.	8:48 matí.		3:19 tarde.
Barcelona	8:48 m.		7:00 matí.
Fransa	7:00 m. y 3:19 tarde		8:48 m. y 8:00 nit.
Puigcerdà y Ripoll.	5:30 m.		11:00 m.
Olot y sa línea.	5:30		11:00 m.
S. Feliu de Guixols	7:00 m. y 6 tarde		9:00 m. y 6:00 tarde.
Amer y sa línea.	6:30 m.		10:00 m.
S. Aniol y sa línea.	7:00 m.		10:00 m.
Estanyol y sa línea.	7:00 m.		10:00 m.